

Мангер И.: „Систематизација земљишта“, Загреб, 1961. (Грађевински пројектни биро „Зелић“ — Загреб, Каменица Врата 5).

Друг Тито се, за вријеме свога боравка у Скопљу, у говору одржаном 13. XI 1961. год., између осталог осврнуо и на стање наше пољопривреде уопће сљедећим ријечима: „...Али на несоцијалистичким господарствима, на индивидуалним господарствима, на оним ситним парцелама, које широм наше земље изгледају као крпице, гледано из авиона, добили смо само осам до десет метричких центи, односно пет пута мање производа него на социјалистичким господарствима...“

Друг Тито је рекао даље: „Социјалистички сектор и поред тако високих приноса и у овако сушној години, није могао да задовољи наше потребе, јер он обухвата само 15% цјелокупне наше сјетвене површине. Шта ми ту онда можемо учинити? Очито је да морамо повећати сјетвену површину у социјалистичком сектору“.

У свим нашим републикама је тај процес у пуном току; досадањи индивидуални произвођач напушта земљу. У АП Војводини годишње социјалистички сектор пољопривреде је у стању да откупица 138.000 ха земље. Постоје реалне могућности, а и потребе, да се социјалистички сектор пољопривредних површина увећа.

Али и сада већи дио наших пољопривредних површина предста-

вљају патуљасте парцеле, „крпице“. На оваковим ситним парцелама није могуће организирати максимално механизирану и рентабилну производњу. Она је могућа у нашим условима само на великим површинама, т.ј. на социјалистичком сектору пољопривреде, чије површине треба увећати.

Повећавање пољопривредних површина на социјалистичком сектору на рачун досадањих ситно-посједничких није једноставна ствар. Пољопривредне патуљасте површине индивидуалаца су врло хетерогене. Оне имају свако своју историју, разног облика, развијале су се под разним условима итд. Прије него се оне обједине, треба их на неки начин припремити, средити, те након сређивања на њима организирати крупну, високо механизирану социјалистичку пољопривреду.

Комплексно сређивање, односно увођење земљишта је тзв. систематизација земљишта. То је низ мјера и захвата којима је циљ да се земљиште може оптимално експлоатирати.

Систематизација обухвата у првом реду детаљни геодетски премјер. Разна истраживања педолошка, бонитирања итд. У систематизацији земљишта, на основу геодетског премјера изводи се парцелација, изградња тераса, гдје оне долазе у обзир, трасирање и подизање приступа, путеви итд. У систематизацију земљишта долазе у обзир подизање и изведба свих потребних мелиорација (одводње, наводњавање, дренажа и др.), те извођење агро-мелиорација — мелиорацијско орање, калцификација, хумизација, гнојидба итд.

Систематизација земљишта је посебна практична стру-

ка. Наши стручњаци који наведене радове морају организирати и изводити углавном су упуњени на страна искуства и литературу. Наиме, ми досада немамо ни једног нашег рада у којем би било изнесено све о систематизацији земљишта.

Грађевински пројектни биро „Земљи“ (Загреб), да би удовољио наведеној потреби, привремено је дао израдити и умножити студију инж. Иве Мангера; „Систематизација земљишта“ (у зца 500 комада). У овој студији изнесени су главни принципи систематизације земљишта, с којима треба бити упознат организатор и извођач. Засада је то први наш приручник помоћу којег се бар донекле наши стручњаци могу упознати о врло комплексној проблематици и изведби систематизације земљишта.

Др. Ј. Ковачевић

Храсница Ф. — Огризек А.: „Сточарство“, опћи дио, Пољопривредни накладни завод, Загреб, 1961.

Објављивањем дјела под горњим насловом, које је написао наш познати сточарски стручњак и генетичар проф. др Ф. Храсница уз допуну проф. др А. Огризек попуњена је осјетна празнина у домаћој литератури из области општег сточарства. Познато дјело проф. Огризек, које је изашло одмах послје свршетка посљедњег рата, већ је давно распродато. Од објављивања тог дјела до данас дошло се до многих нових научних сазнања која нијесу увијек била приступачна ширем кругу сточарских стручњака. Од најновијих достигнућа науке посебно истичемо напредак на пољу проучавања наслеђивања квантитативних својстава, затим почетак озбиљнијег рада на проучавању хемијске природе наследне основе и вјештачког изазивања мутација у циљу стварања нових наследних типова.

Истакнуте чињенице и потребе високошколске наставе изискивале су издавање новог уџбеника из општег сточарства. Тога задатка прихватили су се два наша еми-

нентна стручњака у чему су потпуно успјели.

Дјело има 414 страна са 163 слике, графикона и цртежа. Цјелокупна материја концизно је изложена у 9 поглавља подијељених на 3 дијела: уводни, синтетички и аналитички. Први, уводни дио, обухвата 3 поглавља: задатак науке о општем сточарству, сврху и привредну важност сточарства и појам домаће животиње. Аналитички дио обухвата 5 поглавља: дивље изворне облике, расплођивање и раст, варијабилност, пасмине и селекцију. На крају је, у синтетичком дијелу, обрађено поглавље о гојидбеној изградњи и узгојним методама.

Иако је, како сами аутори истичу, за основу код писања овог дијела послужио поменути Огризек у његовом уџбенику, оно се од претходног у много чему разликује. Чини нам се да је редослед поглавља педагошки исправнији и подеснији за разумијевање иначе опширне материје која је предмет проучавања општег сточарства. Поред тога, дјело је допуњено многим новим подацима који су резултат проучавања посљедњих 15 година. Многи нови подаци који су нашли одређено мјесто у овој књизи, резултат су проучавања самих аутора, а нарочито проучавања проф. Храснице о наследним типовима и о току њихова наслеђивања. Иако су ова проучавања претежно вршена на коњима, она су примјенљива и на остале врсте домаћих животиња, јер се одређени наследни типови, на примјер лептозомни и еуризомни, по закону конвергенције појављују и код осталих врста. Већ на самом почетку књиге, у поглављу о дивљим изворним облицима, уочава се оригинална мисао аутора о појави наследних типова који се вежу за одређене изворне облике, чиме се проучавање поријекла домаћих животиња повезује са практичним узгојним радом, без обзира на постојеће размимоилажење научника о постојању једног или више дивљих изворних облика за поједине врсте домаћих животиња (монофилетска и полифилетска теорија).

У поглављу о варијабилности посебно је обрађен рачунски израз варијабилитета примјеном разних биометричких метода, укључујући и анализу варијансе. Ради лакшег сналажења у тим често пута доста компликованим рачунањима, дати су практични примјери за сваку биометричку вриједност. Исто тако, у поглављу о селекцији, опширно је обрађена

материја о генетици популације као посебној области науке о наслјеђивању која се развила тек иза другог свјетског рата. Посебном обрадом биометричких метода и генетике популације, књига је знатно добила у вриједности и актуелности, јер се ова материја по први пут опширније третира у домаћој сточарској литератури.

Инж. М. Љумовић